

شرح و شرایط شغل مسئول فنی عملیات اکتشاف (کد شغل: ۱۰۰۱)

۱- کلیات

- طبق بند ب از ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی قانون معدن، "متقاضی اکتشاف مکلف است همراه با ارائه سایر مدارک، یک نفر را نیز به‌عنوان مسئول فنی عملیات (اکتشاف) به وزارت صنایع و معادن معرفی کند".
- برای کلیه مراحل عملیات اکتشافی و همچنین برای اجرای طرح‌های اکتشافی ملی و استانی، تعیین و معرفی مسئول فنی عملیات اکتشاف به وزارت صنایع و معادن الزامی است.
- برای عملیات اکتشافی که در حین عملیات استخراجی معدن انجام می‌شود، معرفی مسئول عملیات به وزارت صنایع و معادن ضروری نیست.
- خدمات تهیه طرح اکتشاف، مسئول فنی عملیات اکتشاف و تهیه گزارش پایان اکتشاف، جدا از یکدیگر است، ولی انجام آنها توسط یک شخص بلامانع است.
- استفاده از عنوان "مسئول فنی اکتشاف" بجای "مسئول فنی عملیات اکتشاف" بلامانع بوده و به همان معنی است.

۲- صلاحیت فنی

- مسئول فنی اکتشاف باید دارای پروانه اشتغال در رشته پی‌جویی و اکتشاف و در یکی از زمینه‌های طراحی، نظارت یا اجرا و با بزرگترین پایه پروانه اشتغال حداقل ارشد، ۱، ۲ و ۳ به ترتیب برای طرح‌های اکتشافی درجه ۱، ۲، ۳ و ۴ باشد. موارد استثنا توسط وزارت صنایع و معادن تعیین می‌شود.
- با استناد به تبصره ماده ۶۶ آیین‌نامه اجرایی قانون معدن، در مواردی که دارنده پروانه عملیات، شخصاً صلاحیت لازم برای قبول مسئولیت فنی اکتشاف را داشته باشد، می‌تواند مسئولیت فنی اکتشاف را طبق مفاد این شرح شغل به‌عهده گیرد.

۳- ساختار تشکیلاتی

- اداره کلیه امور فنی اکتشاف به‌عهده مسئول فنی اکتشاف است و برحسب ساختار تشکیلاتی می‌تواند در عین حال رئیس یا سرپرست یا مسئول عملیات اکتشافی و یا امثال آنها نیز باشد.
- مسئول فنی اکتشاف زیر نظر دارنده پروانه اکتشاف یا نماینده ذیصلاح وی یا بالاترین مقام مؤسسه (معمولاً مدیر عامل شرکت) انجام وظیفه می‌کند.
- چنانچه دارنده پروانه اکتشاف، عملیات اکتشاف را به‌صورت پیمانی یا به‌نحو قانونی دیگر به شخص حقیقی یا حقوقی دیگری واگذار کند، تعیین مسئول فنی نیز می‌تواند جزو وظایف آن شخص منظور شده و در قرارداد مربوط گنجانده شود، ولی به‌هرحال معرفی وی به وزارت صنایع و معادن جزو مسئولیت‌های دارنده پروانه عملیات است.
- واگذاری سمت یا مسئولیت یا وظایف دیگر با حفظ سمت مسئول فنی اکتشاف، از سوی مؤسسه متبوع، با توافق وی بلامانع است.

۴- مسئولیت‌ها

- مسئول فنی اکتشاف بالاترین مقام مسئول در امور فنی عملیات اکتشافی تحت سرپرستی خود بوده و مسئولیت‌های کلی وی به‌شرح زیر است:
- کامل بودن عملیات اکتشافی و مطابقت با طرح.
- رعایت دقت لازم در انجام عملیات اکتشافی.
- تعهدات دارنده پروانه اکتشاف در مورد حسن اجرای قانون معدن و آیین‌نامه اجرایی آن در امور فنی.
- حفظ اسرار صاحب کار و محرمانه نگهداشتن اسناد و اطلاعات کسب شده هنگام ارائه خدمات حرفه‌ای، جز در مواردی که از نظر ایمنی خطرناک باشد یا توسط مقامات ذیصلاح قانونی خواسته شود.

- رعایت اصول و مقررات فنی و مهندسی و استانداردهای متداول.
 - برقراری شرایط ایمن در محل های کار و رعایت مقررات ایمنی توسط کارکنان.
 - حفظ بهداشت محیط کار و کارکنان.
 - رعایت موازین و مقررات حفاظت محیط زیست.
 - استفاده مطلوب از منابع (مالی، تجهیزات و ماشین آلات، نیروی انسانی، مواد اولیه و ...) در امور فنی.
 - تلاش برای شناسایی سایر مواد معدنی در محدوده پروانه اکتشافی در حد امکان و ارائه گزارش مربوط.
 - رشد فناوری و بکارگیری فنون و روشهای نوین.
 - هر موضوع دیگر تأثیرگذار بر بهبود کمی و کیفی فعالیت اکتشافی.
- تبصره ۱- در عملیات اکتشافی، مسئول فنی عملیات اکتشاف، مسئولیت ایمنی عملیات را نیز به عهده دارد. اما چنانچه عملیات اکتشافی همراه با حفاریات زیرزمینی (چاه و تونل) باشد، تعیین یک نفر مسئول ایمنی با پایه حداقل ۳ یا کارورز طبق شرایط شرح شغل مسئول ایمنی معدن ضروری است.
- تبصره ۲- پذیرش مسئولیت های فوق توسط مسئول فنی اکتشاف، رافع مسئولیت های مقام مافوق وی و دارنده پروانه اکتشاف نخواهد بود.

۵- اختیارات

مسئول فنی اکتشاف برای اجرای مسئولیت های خود، در چهارچوب طرح مصوب و ضوابط فنی و حرفه ای و مقررات مؤسسه متبوع دارای اختیار کامل است. چنانچه مقام مافوق وی یا دارنده پروانه اکتشاف بر کاهش اختیارات او اصرار ورزد یا دستوری برخلاف مقررات و ضوابط فنی و حرفه ای صادر کند، مسئول فنی اکتشاف می تواند ابتدا کتباً به وی متذکر شده و در صورت عدم توجه، مراتب را به سازمان صنایع و معادن و سازمان نظام مهندسی معدن استان کتباً گزارش کند و در این صورت آن بخش از مسئولیت وی که بر اثر کاهش اختیارات یا صدور دستور مغایر با مقررات، قابل اجرا نبوده، به تشخیص سازمان نظام مهندسی معدن استان (طبق دستورالعمل هایی که متعاقباً ابلاغ می شود)، از وی ساقط خواهد شد.

مسئول فنی اکتشاف می تواند با موافقت مقام مافوق خود یا دارنده پروانه اکتشاف، بعضی یا تمامی اختیارات و یا وظایف خود را به شخص یا اشخاص دیگر واگذار کند، یا از بین کارکنان ذیصلاح تحت سرپرستی در مواقع لازم برای خود جانشینی تعیین کند، اما در هر حال کلیه مسئولیت ها همچنان بر عهده او است.

۶- شرح وظایف

- وظایف کلی مسئول فنی اکتشاف، شامل موارد زیر است:
- بررسی و پیشنهاد اصلاح طرح مصوب، در هر زمان که لازم باشد.
 - اجرای عملیات اکتشاف طبق طرح مصوب.
 - انتخاب و بکارگیری روش های اجرایی مناسب.
 - تهیه طرح های اجرایی برای فعالیت های مختلف در صورت لزوم.
 - تنظیم برنامه اجرایی عملیات و نظارت بر رعایت توالی و انجام عملیات طبق برنامه.
 - پیشنهاد و نظارت بر انتخاب مشاور و پیمانکاران جزئی مورد نیاز و تأیید حسن انجام تعهدات آنها.
 - پیشنهاد و انتخاب آزمایشگاه های مناسب برای انجام انواع آزمایش ها و تأیید حسن انجام وظایف آنها.
 - تعیین سازمان کار و کمیت و کیفیت نیروی کار و نظارت بر تأمین آن.
 - تعیین نوع و تعداد تجهیزات، ماشین آلات و ابزار کار و نظارت بر تأمین آن.
 - تعیین کمیت و کیفیت وسایل و لوازم مصرفی و پیگیری تأمین به موقع آنها.
 - نظارت بر انجام فعالیت های جاری و وظایف پرسنل تحت سرپرستی.
 - اتخاذ تصمیم و صدور دستورات لازم برای بهبود عملیات اجرایی و رفع مشکلات و نقایص.

- بازدیدهای ادواری و اتفاقی از محل‌های کار، بطوریکه همواره از وضعیت تمام محل‌های کار مطلع باشد.
 - سازماندهی حفظ اسناد و مدارک فنی، مغزه‌ها و نمونه‌های برداشت شده.
 - تأیید و امضای نقشه‌ها و گزارش‌های فنی در مراحل مختلف عملیات.
 - تنظیم گزارش‌های ادواری و اتفاقی پیشرفت کار جهت مقام مافوق و دارنده پروانه اکتشاف و در صورت لزوم ارسال آن جهت مراجع ذیربط و یا وارد کردن اطلاعات در بانک‌های اطلاعاتی، طبق فرم‌ها و دستورالعمل‌های تعیین شده از سوی نظام مهندسی معدن.
 - همکاری با بازرسان اعزامی و مراجع مسئول و در اختیار قرار دادن اطلاعات مورد نیاز در چهارچوب مقررات مؤسسه متبوع.
 - انجام سایر اقداماتی که در چهارچوب اجرای مسئولیت‌ها ضروری باشد.
- تبصره - فرم‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به انواع گزارش‌ها توسط نظام مهندسی معدن تهیه و بطور عمومی ابلاغ می‌شود.

۷ - شرایط اشتغال

مسئول فنی اکتشاف توسط دارنده پروانه اکتشاف، یا شخص حقیقی یا حقوقی جانشین وی، انتخاب و مشغول به کار می‌شود. طبقه استخدام مسئول فنی اکتشاف، طبق یکی از روش‌های معمول در کشور و یا در قالب قراردادی با مدت معین است. مدت قرارداد نباید کمتر از مدت پیش‌بینی شده انجام عملیات در طرح باشد و برنامه زمانی اشتغال مسئول فنی برحسب نوع و حجم عملیات طبق طرح تعیین می‌شود. چگونگی جبران خسارت هر یک از طرفین، چنانچه انجام عملیات طبق برنامه پیش‌بینی شده و مطابق با مفاد قرارداد، به‌علت قصور طرف مقابل، انجام نشود، در قرارداد قابل تعیین است.

پذیرش کار در چهارچوب صلاحیت فنی و ظرفیت اشتغال دارنده پروانه اشتغال است. لذا دارنده پروانه اشتغال مکلف است قبل از پذیرش کار یا انعقاد قرارداد، از سازمان استانی که عضو آن است استعلام و گواهی تأیید صلاحیت و ظرفیت اشتغال باقی‌مانده خود را به کارفرما ارائه نماید. تصویر پروانه اشتغال و گواهی سازمان نظام مهندسی استان جزو مدارک اشتغال به کار مسئول فنی اکتشاف است. دارنده پروانه اکتشاف طبق ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن موظف است مسئول فنی اکتشاف را به سازمان صنایع و معادن استان معرفی کند و مدت و شرایط اشتغال وی را اطلاع دهد و سازمان صنایع و معادن استان نیز مراتب را عیناً به سازمان نظام مهندسی معدن استان اطلاع می‌دهد.

در صورت ادامه اشتغال مسئول فنی اکتشاف، بیش از یک سال، لازم است هر سال مراحل فوق تکرار شود. چنانچه دارنده پروانه اشتغال عضو سازمان استان محل اشتغال نباشد، سازمان نظام مهندسی معدن استان موظف است مراتب را به سازمان استان مربوط گزارش کند. دارنده پروانه اشتغال نیز مکلف است مراتب اشتغال خود به‌عنوان مسئول فنی اکتشاف و مشخصات محل اشتغال را به سازمان نظام مهندسی معدن استانی که عضو آن است اطلاع دهد تا در پرونده وی درج شود.

مسئول فنی اکتشاف محق است در صورت تمایل با اعلام و استعفای کتبی قبلی، طبق مفاد قرارداد منعقد شده یا طبق مقررات استخدامی مؤسسه، از کار کناره‌گیری کند و همچنین کارفرما می‌تواند طبق مفاد قرارداد منعقد شده یا طبق مقررات استخدامی مؤسسه، با اعلام قبلی یک ماهه به خدمات مسئول فنی اکتشاف خاتمه دهد. در اینصورت دارنده پروانه اکتشاف مکلف است طبق مراحل فوق و حداکثر ظرف مدت یک ماه، فرد دیگری را بجای وی تعیین و معرفی کند. تا زمان معرفی فرد جدید، مسئول فنی اکتشاف همچنان عهده‌دار انجام وظایف و مسئولیت‌های خود خواهد بود.

انجام وظیفه مسئول فنی اکتشاف در مدت اشتغال به عملیات اجرایی، برای عملیات اکتشاف تفصیلی به‌صورت تمام وقت و برای سایر مراحل اکتشافی برحسب نوع و حجم عملیات می‌تواند به‌صورت پاره وقت باشد، اما حداقل آن برای طرح‌های درجه ۱، ۲، ۳ و ۴ به ترتیب ۱۰، ۸، ۶ و ۴ روز در ماه است. بدیهی است که در حالت اشتغال پاره وقت، مسئول فنی اکتشاف می‌تواند شغل دیگری نیز داشته باشد.

اشتغال هر فرد به‌عنوان مسئول فنی اکتشاف بطور هم‌زمان در دو طرح اکتشاف تفصیلی، غیرممکن است. اما برای سایر مراحل اکتشافی پذیرش مسئولیت حداکثر ۲ طرح اکتشافی بطور هم‌زمان، با توجه به ظرفیت اشتغال بلامانع است. در هر حال مسئول فنی

اکتشاف می تواند از ظرفیت اشتغال سالانه باقی مانده خود، طبق مقررات مؤسسه متبوع و با موافقت سازمان نظام مهندسی معدن استان، برای انجام کارهای حرفه ای دیگر نیز استفاده کند.

تبصره - به منظور هماهنگ کردن مراحل مختلف انتخاب و انعقاد قرارداد با مسئول فنی اکتشاف، سازمان نظام مهندسی معدن می تواند فرم های لازم را تهیه و در اختیار سازمان های صنایع و معادن و نظام مهندسی معدن استان، جهت استفاده متقاضیان قرار دهد.

۸ - حق الزحمه

برای محاسبه میزان استفاده از ظرفیت اشتغال، حق الزحمه مسئول فنی اکتشاف با توجه به بزرگترین پایه پروانه اشتغال وی و طبق مبانی قیمت گذاری خدمات مهندسی، در حالت اشتغال تمام وقت بر مبنای نفرماه و در حالت اشتغال پاره وقت بر مبنای نفرروز با در نظر گرفتن تعداد روزهای تعیین شده در ماده ۷ این شرح شغل، منظور می شود. در حالت پاره وقت، مدت اشتغال برای طرح های درجه یک ۸ ماه و برای سایر طرح ها ۶ ماه تعیین می شود.

قرارداد فی مابین طرفین نیز می تواند بر مبنای تعرفه حق الزحمه برای پایه متناسب با درجه طرح طبق ماده ۲ این شرح شغل، تنظیم شود، که در این صورت ضرایب منطقه ای و سختی کار نیز قابل اعمال است. اضافات، فوق العاده ها، پاداش و کسور طبق قرارداد فی مابین یا مقررات عمومی کشور یا مقررات استخدامی مؤسسه متبوع تعیین می شود.

پرداخت حق الزحمه مسئول فنی اکتشاف، منوط به ارائه خدمات طبق قرارداد فی مابین است و چنانچه انجام عملیات اکتشافی با طرح مصوب مطابقت داشته ولی منجر به صدور گواهی کشف نشود، قصوری متوجه مسئول فنی اکتشاف نخواهد بود. چنانچه در شروع اقدامات مربوط به اخذ مجوز و قبل از صدور پروانه اکتشاف، مسئول فنی اکتشاف خدمات معینی را به صاحب کار ارائه کرده باشد، حق الزحمه این خدمات جدا از حق الزحمه مسئولیت فنی اکتشاف قابل پرداخت است.

۹ - تخلفات

تخلفات حرفه ای، انضباطی یا انتظامی مسئول فنی اکتشاف، طبق مفاد آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن توسط شورای انتظامی استان بررسی و در مورد آن تصمیم گیری می شود. علاوه بر آن دارنده پروانه اکتشاف یا جانشین وی می تواند در مورد تخلفات احتمالی مسئول فنی اکتشاف، مطابق مفاد قرارداد فی مابین یا مقررات مؤسسه، مشروط بر آنکه قبلاً به وی ابلاغ شده باشد، عمل نموده و در صورت لزوم از وی به مراجع ذیصلاح نیز شکایت نماید.

مسئول فنی اکتشاف تا هنگام رسیدگی و صدور حکم شورای انتظامی استان و در مدت اعتبار قرارداد استخدامی، همچنان عهده دار انجام وظایف و مسئولیت های خود خواهد بود و حق الزحمه وی نیز تا آخرین روز کار قابل پرداخت است.